

תקשורת כימית בצבי יבשה **Testudo graeca*)

שניר ליבנה, מאי ברנהיים, אורי שיינס

צב היבשה המצוי (*Testudo graeca*) הינו זוחל ממשפחת צבי היבשה (Testudinidae). מין זה נפוץ באזורי אקלים ים תיכוני והוא הצב השכיח והמוכר בין צבי ישראל. כמו רב המינים במחלקת הזוחלים (Reptilia) מזהים הצבים באמצעות נחיר חיצוני ואיבר יעקובסון תרכובות כימיות שונות ביניהם פרומונים אשר משמשים, בין היתר להתנהגות רבייתית. תהליכי החיזור וההזדווגות של צבי היבשה נחקרו רבות, אולם מעט מאוד ידוע על השלב המקדים של מציאת בן הזוג ולא ידוע כיצד זכרים ונקבות מוצאים אחד את השנייה בעונת הרבייה. במחקר זה בחנתי האם זכרים מוצאים את הנקבות בעונות הרבייה באמצעות חוש הריח (או פרומונים). נמצא שזכרים מבליים זמן רב סמוך לכלוב הנקבות אף כאשר אין קשר ויזואלי ביניהם. במהלך הניסוי תועדו בקרב הזכרים 98 אירועי הגעה וסריקה של הגדר המפרידה את הנקבות מהזכרים ויזואלית. ואילו רק 31 אירועים תועדו בקרב הנקבות. תוצאות המחקר הראו באופן מובהק כי זכרים מתנהגים באופן שונה מהנקבות ונראה כי הזכרים לא נמשכים לנקבות רק על סמך זיהוי חזותי. בעקבות הניסויים נראה כי משיכה בין הזוויגים מתבססת בין היתר על חוש הריח, כנראה באמצעות פרומונים.

שניר ליבנה - snirlivne@gmail.com

מאי ברנהיים – Mai.haimovich@gmail.com

פרופ' אורי שיינס - shanas@research.haifa.ac.il

